

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Teorisi Çerçevesinde Yalnız Seyahat Eden Kadın Seyyahları Anlamak

Dr. Öğr. Üyesi Gizem ÖZGÜREL, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Balıkesir, e-posta: gizem.ozgurel@balikesir.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1161-3721>

Öz

Çalışmada; Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtlamaları Teorisi (HBZKT) çerçeve olarak kabul edilmiş, kadın seyyahların, turizm süreçleri ve davranışları teorik bir temel üzerinden açıklanarak, turizm literatüründeki boşluğu doldurmada yararlanılmasına çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan Yalnız Başına Seyahat Kısıtlaması Ölçeğinin (YBSKÖ) güvenilirlik ve geçerlik analizleri 862 (501 kadın ve 361 erkek) katılımcı üzerinden yapılmış ve ölçeğin genel güvenilirliği cronbach alpha=0.902 olarak çok yüksek bulunmuştur. Araştırma bulguları kadın katılımcılarla sınırlandırılmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %60.928 olan 5 faktör (*içsel kısıtlamalar, yurtiçi destinasyon nitelikleri, zaman ve maliyet, yurtdışı destinasyon nitelikleri ve kişilerarası kısıtlamalar*) altında toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların "*içsel kısıtlamalar*", "*yurtiçi destinasyon nitelikleri*", "*yurtdışı destinasyon nitelikleri*", ve "*kişilerarası kısıtlamalar*" ortalamalarının "*zayıf*", "*zaman ve maliyet*" kısıtı ortalamasının "*orta*" düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları genel olarak kadınların yalnız başına seyahatlere katılımları için güçlendirilmeye, desteklenmeye ve teşvik edilmeye ihtiyaç duyduklarını, karar vericilerin, uygulayıcıların ve akademisyenlerin üzerine farklı sorumluluklar yüklediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Teorisi, Kadın Seyyahlar, Kadın Turistler, Yalnız Seyahat.

Makale Gönderme Tarihi: 30.12.2021

Makale Kabul Tarihi: 02.04.2022

Önerilen Atıf:

Özgürel, G. (2022). Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Teorisi Çerçevesinde Yalnız Seyahat Eden Kadın Seyyahları Anlamak, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(4): 405-418.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2022, 5(4): 405-418. DOI:[10.26677/TR1010.2022.968](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.968)
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Understanding Female Travelers Who Travel Alone within The Hierarchical Theory of Leisure Constraints

Assistant Prof. Dr. Gizem ÖZGÜREL, Balıkesir University, Burhaniye School of Applied Sciences, Balıkesir, e-mail: gizem.ozgurel@balikesir.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1161-3721>

Abstract

In the study; The Hierarchical Theory of Leisure Constraints has been accepted as the framework, has been tried to be used to fill lack of tourism literature by explaining the tourism processes and behaviors of female travelers on a theoretical basis. The reliability and validity analyzes of the Solo Travel Constraint scale used in the study were performed on 862 (501 female and 361 male) participants and the general reliability of the scale was found to be very high as cronbach alpha=0.902. Research findings were limited to female participants. As a result of the factor analysis, the variables were gathered under 5 factors (*internal constraints, domestic destination qualities, time and cost, foreign destination qualities and interpersonal constraints*) with a total explained variance of 60,928%. According to the findings obtained from the research, it was concluded that the average of "internal restrictions" is "weak", the average of "domestic destination qualifications" is "weak", the average of "time and cost" is "medium", the average of "international destination qualifications" is "weak" and the average of "interpersonal restrictions" is "weak" for the participants. The results of the research show that women generally need to be empowered, supported and encouraged to participate in solo travels, and that impose different responsibilities on decision makers, practitioners and academics.

Keywords: Hierarchical Theory of Leisure Constraints, Female Travelers, Female Tourists, Solo Travel

Received: 30.12.2021

Accepted: 02.04.2022

Suggested Citation:

Özgürel, G. (2022). Understanding Female Travelers Who Travel Alone within The Hierarchical Theory of Leisure Constraints, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(4): 405-418.

GİRİŞ

Tarihsel olarak seyahat ve öncülüğün, erkeklerin yegâne koruma alanı olarak yorumlanması, kadınların genellikle göz ardı edilmesine yol açmıştır (Wilson ve Little, 2005:156). Kadın seyyahların varlığı yeni bir olay olmasa da 19. yüzyılın son dönemlerine kadar azınlık olarak ifade edilebilecek sayıda kadın seyyah varlığı bilinmektedir (Wilson ve Harris, 2006:163). Özellikle gelişmiş ülkelerde yaşanan çevresel gelişmeler kadınların rollerini, davranışlarını ve turizme katılım düzeylerini değiştirmiştir. Heimtun ve Abelsen (2013) günümüzde kadınların seyahat tüketicisi veya "cinsiyetli ziyaretçiler" olarak anlaşılmasını teşvik etmenin çok önemli olduğunu, çünkü kadınların eğlence ve iş seyahati pazarlarının yaklaşık yarısını oluşturduğunu belirtmektedir. HBZKT temelinden hareket ederek kadın seyyahların, turizm süreçleri ve davranışları çalışmada açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda; yalnız seyahatlerde kadın seyyahlar, boş zaman kısıtları teorisi, kadınların boş zaman seyahat motivasyonları ve seyahat kısıtları başlıklarına değinilmiştir. Çalışmanın devam eden kısmında, saha araştırmasından elde edilen bulgulara yer verilmiş, tartışma, sonuç ve öneriler ile makale tamamlanmıştır.

YALNIZ SEYAHATLERDE KADIN SEYYAHLAR

Hızla büyüyen uluslararası turizm pazarının giderek artan biçimde önemli bir bölümünü, yalnız seyahat ve bu seyahat biçiminin öznesi olan yalnız turistler oluşturmaktadır (Brown, 2015:19; Xie, 2019:8). Seyahat seçeneklerinden biri, seyahatin yalnız veya kim/kimlerle gerçekleştirileceğine yönelik karar ile ilgilidir ve bu seçimdeki bir alternatif de yalnız başına seyahat etme kararıdır (Wu vd., 2011:1407). Yalnız seyahat, turizmde yükselen yeni bir eğilim, gözden kaçan bir pazar bölümüdür (Mehmetoglu vd., 2001:34; Kaba ve Emekli, 2018:113; Valaja, 2018:5).

İçinde bulunduğumuz yüzyılda kadınlar sadece işgücü piyasası ve sosyal ilişkilerinde değil, aynı zamanda boş zaman aktivitelerinde de daha katılımcı hale gelmişlerdir. Her ne kadar özellikle Batılı kadınların yüzyıllardır yalnız başına seyahat ettikleri bilinse de (Wilson ve Little, 2005:156), kadınların ironik bir ifadeyle "özgürleşmesi"nin (Jordan ve Aitchison, 2008:329) günümüzde daha dikkat çeken bir hale gelmesi, turizm davranışlarının derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde incelenmesi gerekliliğini ortaya çıkartmaktadır. Çünkü kadın seyyahlar turizm endüstrisinde büyüyen bir güç olarak görülmektedir (Wilson, 2004:93; Carvalho vd., 2014:31).

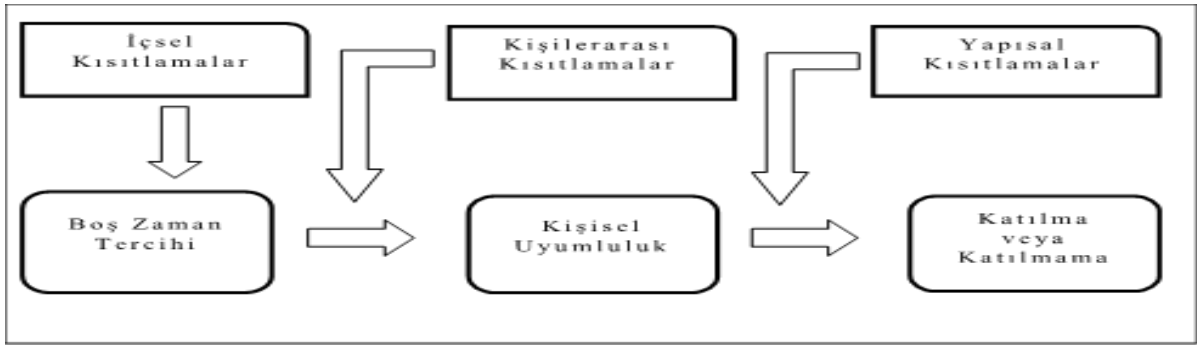
Turizm literatüründe, büyüyen bir fenomen olarak yalnız kadınların seyahatini araştıran çalışmalar 1990'lı yılların sonlarından itibaren yapılmaya başlamıştır (Thomas ve Mura, 2019:33). Literatürde çalışılan belli başlı konular; boş zaman imkânları ve kadınlar için kısıtlamalar (Henderson ve Allen, 1991); yalnız seyahat eden kadın gezginler (Kaba ve Emekli, 2018; Seow ve Brown, 2018; Xie, 2019); seyahat amaçları ve motivasyonları (Chiang ve Jogaratnam, 2006), deneyimleri (Aslantürk ve Unur, 2019; Brown ve Osman, 2017; Jordan ve Aitchison, 2008); motivasyon ve deneyimleri (Osman vd., 2020); tipolojileri (McNamara ve Prideaux, 2010); emniyetsizlikleri (Thomas ve Mura, 2019); risk algıları ve azaltma stratejileri (Valaja, 2018; Yang vd., 2018a, 2018b); kısıtlamaların etkileri (Wilson, 2004; Wilson ve Little, 2005); destinasyon imajını ve ziyaret niyetlerini etkileyen faktörler (Khan vd., 2017) ile benlik ve anlam arayışlarıdır (Wilson ve Harris, 2006).

HİYERARŞİK BOŞ ZAMAN KISITLARI TEORİSİ

Boş zaman, bireysel veya grup gücünün kazanıldığı, güçlendirildiği ve sürdürüldüğü bir sosyal yaşam alanı olabildiği gibi, potansiyel olarak kaybedilebildiği ve güçsüzleştirilebildiği bir alan

olarak da kabul edilmektedir. (Shaw, 2001:186). Boş zaman kısıtlaması ise; “bireyleri boş zaman faaliyetlerine katılmaktan alıkoyan her şey” olarak tanımlanmaktadır (Jackson, 1988:233).

Crawford ve Godbey (1987), boş zaman etkinliklerine katılımındaki kısıtlamaların yapılarına açıklama getirmek için boş zaman kısıtlamalarına ilişkin modeli tanıtmış ve insanların herhangi bir boş zaman etkinliğine katılımını etkileyen kısıtları içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlar olarak adlandırmıştır. Boş zaman kısıtları, boş zaman katılımının önündeki aşılmaz engeller olarak kısıtlamalara odaklanmaktadır. Bu bağlamda insanların tipik olarak kısıtlamalar ile karşılaştıklarında boş zaman aktivitelerine katılmamalarının bir sonuç olarak ortaya çıkacağı varsayımına dayanmaktadır (Jackson vd., 1993: 1). Aşağıda Şekil 1’de Crawford ve arkadaşlarının geliştirdiği Model verilmiştir.

Şekil 1. Boş Zaman Kısıtlamalarının Hiyerarşik Modeli

Kaynak: Crawford, Jackson ve Godbey (1991)'den uyarlayan Smardon (2009: 191).

Model, açıkça tanımlanmış tercihleri etkileyen kısıtlardan başlayıp katılımı etkileyen kısıtlara uzanan hiyerarşiyi göstermekte ve bireyin boş zamanla ilgili faaliyetlere katılma arzusunun üç kısıtlama boyutu tarafından engellendiğini açıklamaktadır. Kısıtlama boyutları: içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlamalardır. İçsel kısıtlama boyutu; psikolojik durum, fiziksel işlev veya bilişsel yeteneklerle ilgilidir. Bireyin becerileri, yetenekleri, sahip olduğu bilgiler ve sağlık sorunları en yaygın içsel kısıtlamalar arasındadır (Hudson, 2000:363). İçsel kısıtlama yaratan faktörler görece istikrarsız ve kolay biçimde değişebilir kabul edilmektedir (Nyaupane ve Andereck, 2008:434). Boş zaman tercihleri içsel kısıtlamaların müzakere edilmesi veya yokluğunun ardından oluşmaktadır. Örneğin bireyin stres, kaygı gibi duygu durumları, öz becerilerini nasıl algıladığı, referans gruplarının tutumlarının yarattığı etki, geçmiş deneyimleri, bireyin ilgileri, dindarlığı boş zaman tercihlerini etkilemekte ve boş zaman aktivitelerine katılım durumunu belirlemektedir. Kişilerarası kısıtlamalar boyutu; toplum içerisinde bireyin birbiriyle bağlantılı olan hem sosyal hem de kültürel ilişkilerinin ve etkileşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan kısıtlamaları kapsamaktadır. Örneğin, bireyin boş zaman aktivitelerine beraber katılabileceği bir arkadaş bulamaması, sosyal veya kültürel mesafeden dolayı diğeri/diğerleri ile ilişki kuramaması kişilerarası kısıtlamalarını oluşturabilmektedir. Yapısal kısıtlamalar ise bireyin dışında bağlamsal bir nitelik gösteren, çevre ile ilgili olan kısıtlamalardır. Bireyin; yeterli paraya, zamana, bilgiye, erişime veya fırsata sahip olmamasından kaynaklanabilmektedir (Orakani vd., 2021:85). Bu tür kısıtlamaların yaşam evreleri boyunca değişmesi muhtemeldir ve büyük ölçüde medeni duruma, aile büyüklüğüne ve aktivite türlerine bağlıdır (Nyaupane ve Andereck, 2008:434). Crawford ve arkadaşları (1991), boş zaman etkinliğine katılan bireylerin sıralı veya hiyerarşik bir dizi kısıtlamayı başarılı bir şekilde müzakere etmiş olabileceğini, katılmayan bireylerin ise aşamaların herhangi birinde kısıtlamalar yaşadıklarını öne sürmektedirler. Bir diğer ifadeyle

bireyin boş zaman katılımının gerçekleşebilmesi için sırasıyla içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlamaların aşılması veya müzakere edilmesi gerekmektedir (Moal, 2020:70).

METODOLOJİ

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Boş zaman kısıtları teorisi temeline oturtulan çalışmada, Türkiye'deki kadınların seyahat kısıtlamalarına yönelik tutum ve davranışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Kadınların yalnız seyahate yönelik kısıtlamalarının olup olmadığı var ise ne tür kısıtlamaları bulunduğu öğrenilmesi, çalışmanın amacını ortaya koymaktadır. Çalışma, Türkiye'de kadınların hem iç turizm hem de dış turizm faaliyetlerine yalnız katılma ile ilgili tutum ve davranışlarının anlaşılması ve turizme yönelik çıkarımlarda bulunulabilmesi açısından önemlidir. Araştırmada; "Yalnız başına seyahat kısıtlaması yaş, eğitim düzeyi, aylık gelir, etnik köken, medeni durum, çocuk sahipliğine göre farklılık göstermekte midir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan, Nyaupane ve Andereck (2008) tarafından geliştirilen ölçek; İçsel, Kişilerarası, Yer Nitelikleri, Maliyet ve Zaman boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek maddeleri incelendiğinde kısıtlamalara ilişkin kavramsal çerçeveye uygun maddeler olduğu saptanmıştır. Ölçek çeviri aşamasında revize edilerek İçsel Kısıtlamalar ve Destinasyon Nitelikleri alt boyutlarına yeni maddeler eklenmiş ve Kişilerarası Kısıtlamalar alt boyutundan bir madde çıkartılmıştır. Ölçeğin revize edilmesine gereksinim duyulması, seyahat kısıtlamalarının ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık göstermesidir (Brown ve Osman, 2017; Xie, 2019). Ölçeğin revize edilmiş versiyonu 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1-kesinlikle katılmıyorum ile 5-kesinlikle katılıyorum olmak üzere 5 seçenekli Likert olarak işaretlenmektedir. Ters madde bulunmamaktadır. Revize edilmiş ölçeğe ilişkin beş alan uzmanından görüş alınarak kapsam geçerlilik indeksi (KGI) 0,892 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması, Çalışma Grubu ve Sınırlılıklar

Çalışmanın verileri 11 Nisan 2021-15 Mayıs 2021 tarihleri arasında, whatsapp web ve sosyal medya mecralarında ölçek linki paylaşarak, erişilebilirlik kolaylığı nedeniyle kolaylı örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada 862 katılımcıdan veriler toplanmış, araştırma bulguları kadın (n=501) katılımcılarla sınırlandırılmıştır. Araştırmanın kısıtları; zaman kısıtlılığı, internet bağlantısı olan cep telefonu ve/veya sosyal medya kullanıcısı katılımcılardan oluşan bir örnekleme ulaşılmış olmasıdır.

Verilerin Analizi: Güvenirlik ve Geçerlik

Ölçek puanlarının normal dağılımına ilişkin basıklık çarpıklık değerlendirilmiş ve değerlerin +1,5 ile -1,5 arasında değiştiği belirlenmiştir. Tabachnick'e göre çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013 akt., Çağıl ve Ayvar, 2019:200). Verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Ölçek puanlarının ikiden fazla gruba göre karşılaştırılmasında Anova testi ve tamamlayıcı posthoc analizi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Yine ölçek puanlarının iki gruptaki farkı bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 1. Yalnız Başına Seyahat Kısıtlaması Ölçeği (YBSKÖ) Faktör Yapısı ve Madde Analizi

Boyut	Faktör Yüklü	Madde Toplam Korelasyon	Ort	S.s
<i>İçsel Kısıtlamalar</i> (Özdeğer=7,821; Açıklanan Varyans=15,195; Alpha=0,862)			2,568	0,968
Yurtdışında seyahat etmekle ilgilenmedim.	0,767	0,673	2,429	1,360
Yurtdışındaki aktivitelerle ilgilenmedim.	0,765	0,696	2,551	1,356
Yurtiçinde seyahat etmekle ilgilenmedim.	0,739	0,669	2,301	1,255
Yurt içindeki aktivitelerle ilgilenmedim.	0,734	0,697	2,427	1,240
Yurtdışına seyahat edemedim.	0,576	0,494	3,325	1,501
Yurtiçinde seyahat edemedim.	0,575	0,574	2,649	1,410
Seyahat çok fazla risk içeriyordu.	0,570	0,567	2,816	1,419
Sağlığım seyahat etmeme izin vermedi.	0,495	0,529	2,046	1,244
<i>Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri</i> (Özdeğer=2,606; Açıklanan Varyans=13,662; Alpha=0,835)			2,306	0,943
Yurtiçinde çok fazla trafik olduğu için seyahat etmedim.	0,765	0,702	2,104	1,185
Yurtiçinde iklimsel faktörlerden olumsuz etkilendiğim için seyahat etmedim.	0,731	0,672	2,365	1,295
Yurtiçinde ziyaret edilecek yerler ve katılabileceğim aktiviteler hakkında hiçbir bilgim yoktu.	0,687	0,652	2,126	1,165
Yurtiçinde yalnız başına ziyaret edilebilecek yerler yoktu.	0,666	0,635	2,287	1,245
Yurtiçinde seyahat etmek istediğim alanlar çok uzak.	0,625	0,524	2,649	1,346
<i>Zaman ve Maliyet</i> (Özdeğer=2,269; Açıklanan Varyans=11,560; Alpha=0,772)			3,089	0,997
Seyahat etmek çok pahalıydı.	0,804	0,635	3,393	1,255
Yapmak istediğim şeyler pahalıydı.	0,739	0,576	3,485	1,271
Seyahate çıkacak vaktim olmadı.	0,681	0,519	2,810	1,440
Seyahat etmeye gücüm yetmez.	0,668	0,558	2,858	1,294
Aile sorumlulukları beni seyahat etmekten alıkoydu.	0,549	0,444	2,898	1,460
<i>Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri</i> (Özdeğer=1,718; Açıklanan Varyans=11,445; Alpha=0,773)			2,430	0,905
Yurtdışında iklimsel faktörlerden olumsuz etkilendiğim için seyahat etmedim.	0,669	0,577	2,253	1,192
Yurtdışında çok fazla trafik olduğu için seyahat etmedim.	0,661	0,557	2,012	1,126
Yurtdışında yalnız başına ziyaret edilebilecek yerler yoktu.	0,660	0,601	2,343	1,288
Yurtdışında ziyaret edilecek yerler ve katılabileceğim aktiviteler hakkında hiçbir bilgim yoktu.	0,569	0,543	2,625	1,325
Yurtdışında seyahat etmek istediğim alanlar çok uzak.	0,485	0,453	2,918	1,445
<i>Kişilerarası Kısıtlamalar</i> (Özdeğer=1,427; Açıklanan Varyans=9,066; Alpha=0,793)			2,234	1,109
Ailem ve arkadaşlarım seyahat etmekle ilgilenmiyordu.	0,794	0,670	2,269	1,242
Benimle kalacak ailem ve arkadaşlarım yoktu.	0,783	0,627	2,220	1,263
Benimle seyahat edecek kimsem yoktu.	0,680	0,611	2,214	1,270
Toplam Varyans=%60,928; Genel Güvenirlilik (Alpha)=0,902				

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik analizleri 862 kişi üzerinden yapılmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.902$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak için açıklayıcı (keşfedici) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Test sonucunda ($KMO=0.842>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %60.928 olan 5 faktör altında toplanmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı ve alt boyutlara ilişkin madde analizi Tablo 1’de verilmiştir.

Ölçek boyutlarındaki maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin 0,4 üzerinde olduğu ve iç tutarlılığı olumsuz etkileyen madde olmadığı görülmektedir. Ölçek alt boyutlarının Alt %27 ve Üst %27 puan gruplarına göre farklılaştığı saptanmış ve ölçeğin ayırt edici olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu bulgularla birlikte revize edilmiş YBSKÖ’nin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçek boyutları orijinal ölçekten çok farklı olmamakla birlikte sırasıyla “İçsel Kısıtlamalar”, “Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri”, “Zaman ve Maliyet”, “Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri”, “Kişilerarası Kısıtlamalar” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin yer aldığı orijinal makalede alt boyutlar olarak bulgulanmış ve ölçeğin genel puanının kullanılmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmada genel puan hesaplanmamıştır. Ölçek alt boyutlarına ait puanlar aritmetik ortalama ile hesaplanmaktadır. Alt boyutlardan alınan puanlar 1 ile 5 arasında değişmektedir. Alt boyutlara ilişkin puanın artması o alt boyuta ilişkin kısıtlama tutum ve davranışın arttığını göstermektedir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular şu şekildedir (en yüksek yüzdesel oranlara göre); %43,5’i “18-30 yaş arası”; %41,3’ü “Lisans” mezunu, %39,7’si “2.500 TL ve altı” gelir düzeyinde, %87’si “Türk” kökenli, %55,5’i “Bekâr” ve %62,5’i “Çocuk Sahibi Değil”dir.

Ölçekte yer alan alt boyutların puan ortalamaları şu şekildedir: “İçsel Kısıtlamalar”; “Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri”; “Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri”; “Kişilerarası Kısıtlamalar” boyutlarının puan ortalamaları “Zayıf” (Min=1; Maks=5); “Zaman ve Maliyet” boyutunun puan ortalaması ise “Orta” (Min=1; Maks=5) düzeydedir (bakınız Tablo 1.).

YBSKÖ alt boyutlarının kadınların tanımlayıcı özelliklerine göre farklılaşma durumuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 2’de verilmektedir. Katılımcıların “Zaman ve Maliyet” kısıtlaması puanları “Yaş” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. “18-30 Yaş Aralığı”nda olanların “Zaman ve Maliyet” kısıtlaması puanları diğer yaş gruplarının puanlarından “yüksek”tir. Bu yaş grubu içerisinde olan katılımcıların, yaşam dönemi itibarıyla eğitim hayatına devam etme, çalışmama, düşük düzeyde gelir sahibi olma, ailevi sorumluluklar, iş yaşamı içerisinde aktif ve yoğun biçimde bulunma vb. nedenlerle zamansal ve parasal kısıtlara daha yüksek düzeyde sahip olması muhtemel görülmektedir.

Katılımcıların “İçsel Kısıtlamalar” puanları “Eğitim Düzeyi” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. “İlköğretim” eğitim düzeyine sahip katılımcıların “İçsel Kısıtlamalar” puanları diğer eğitim düzeyi gruplarının puanlarından “yüksek”tir. Eğitim düzeyi “Önlisans” ve “Lisans” olanların “İçsel Kısıtlamalar” puanları da “Lisansüstü” eğitime sahip katılımcıların puanlarından “yüksek”tir. Elde edilen bulgular katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe, içsel kısıtlamaların düştüğünü göstermektedir. Turizm bilincinin oluşması, kültürel birikimin artması, seyahat ve turizme yönelik ilgi ve olumlu algıların güçlenmesi, geçmiş turistik deneyimler, modern yaşam biçimlerinin boş zaman değerlendirme eğilimlerini belirlemesi, seyahatin daha az riskli

görülmesi, sağlığı korumaya dikkat edilmesi, referans grupların olumlu etkisi gibi faktörlerin eğitim düzeyi ile ilişkili olmasının, eğitim düzeyi arttıkça içsel kısıtlamaların azalmasına yol açtığı söylenebilir.

Tablo 2. YBSKÖ Faktör Yapısı ve Madde Analizi

Demografik Özellikler	n	İçsel Kısıtlamalar	Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri	Zaman ve Maliyet	Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri	Kişilerarası Kısıtlamalar
Yaş		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
18-30	218	2,617±0,883	2,389±0,888	3,328±0,972	2,499±0,857	2,301±1,186
31-40	146	2,605±1,018	2,289±0,965	2,974±1,031	2,399±0,891	2,206±1,047
41-50	78	2,492±1,114	2,287±1,026	2,877±0,942	2,439±1,029	2,150±1,078
51 ve Üzeri	59	2,396±0,932	2,068±0,950	2,773±0,886	2,244±0,929	2,170±1,010
F=		1,039	1,855	8,313	1,317	0,515
p=		0,375	0,136	0,000	0,268	0,672
PostHoc=				1>2, 1>3, 1>4 (p<0.05)		
Eğitim Düzeyi		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
İlköğretim	42	3,223±1,080	2,919±1,214	2,938±0,965	3,129±0,990	2,905±1,174
Ortaöğretim	46	2,606±0,992	2,226±0,868	3,061±0,816	2,526±0,856	1,964±0,887
Önlisans	101	2,562±0,987	2,402±0,889	3,192±0,968	2,406±0,831	2,109±1,074
Lisans	207	2,581±0,929	2,324±0,934	3,091±1,074	2,423±0,897	2,275±1,094
Lisansüstü	105	2,270±0,843	1,970±0,774	3,059±0,956	2,147±0,834	2,124±1,141
F=		7,716	8,649	0,542	9,599	5,359
p=		0,000	0,000	0,705	0,000	0,000
PostHoc=		1>2, 1>3, 1>4, 1>5, 2>5, 3>5, 4>5 (p<0.05)	1>2, 1>3, 1>4, 1>5, 3>5, 4>5 (p<0.05)		1>2, 1>3, 1>4, 1>5, 2>5, 3>5, 4>5 (p<0.05)	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 (p<0.05)
Aylık Net Gelir		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
2.500 TL ve Altı	199	2,866±0,982	2,535±1,003	3,235±0,999	2,665±0,922	2,633±1,195
2.501-5.000 TL Arası	143	2,387±0,925	2,298±0,987	3,171±0,954	2,378±0,898	1,972±0,964
5.001-7.500 TL Arası	81	2,310±0,811	2,062±0,755	2,943±0,963	2,195±0,794	2,074±1,017
7.501 ve Üzeri	78	2,409±0,981	1,992±0,704	2,718±1,006	2,172±0,845	1,863±0,906
F=		11,197	9,015	6,108	8,994	16,056
p=		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
PostHoc=		1>2, 1>3, 1>4 (p<0.05)	1>2, 1>3, 1>4, 2>4 (p<0.05)	1>3, 1>4, 2>4 (p<0.05)	1>2, 1>3, 1>4 (p<0.05)	1>2, 1>3, 1>4 (p<0.05)
Etnik Köken		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Türk	436	2,479±0,927	2,233±0,889	3,136±0,992	2,366±0,862	2,141±1,094
Diğer	65	3,167±1,030	2,800±1,132	2,772±0,981	2,862±1,063	2,856±1,012
t=		-5,504	-4,619	2,764	-4,186	-4,963
p=		0,000	0,000	0,006	0,001	0,000
Medeni Durum		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Evli	223	2,594±1,028	2,261±1,021	2,993±1,014	2,414±0,990	2,046±1,018
Bekâr	278	2,547±0,918	2,342±0,874	3,166±0,978	2,444±0,832	2,385±1,157
t=		0,539	-0,961	-1,940	-0,374	-3,433
p=		0,590	0,345	0,053	0,714	0,001
Çocuk Sahipliği		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Evli	188	2,621±1,044	2,271±0,961	3,070±0,975	2,444±0,970	2,078±1,023
Hayır	313	2,536±0,920	2,327±0,932	3,100±1,011	2,422±0,865	2,328±1,149
t=		0,948	-0,642	-0,327	0,254	-2,456
p=		0,359	0,521	0,744	0,805	0,012

Katılımcıların gerek “Yurtiçi” gerekse “Yurtdışı” Destinasyon Nitelikleri kısıtlaması puanları “Eğitim Düzeyi” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe destinasyon nitelikleri puanları düşmektedir. Elde edilen bulgular katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe yurtiçi ve yurtdışı destinasyon niteliklerini oluşturan; trafik, iklimsel faktörler, ziyaret edilecek yerler ve yapılabilecek aktivitelerle ilgili bilgi eksikleri, destinasyonlara uzaklık ve yalnız başına ziyaret edilebilecek yer olmadığına ilişkin kısıtlamalardan uzaklaştıklarını göstermektedir. Ayrıca eğitim düzeyi yükseldikçe; bireylerin bilgiye erişim fırsatlarını görme ve erişme, yabancı dil bilme, yükseköğretimde farklı çevrelerde bulunmanın yarattığı etkiler

nedeniyle yapısal kısıtlamaları azalmakta ve yalnız başına seyahate katılım düzeylerini arttırmaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların “*Kişilerarası Kısıtlamalar*” puanları “*Eğitim Düzeyi*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyi “*İlköğretim*” olanların “*Kişilerarası Kısıtlamalar*” puanları diğer eğitim düzeylerinde olanların kişilerarası kısıtlamalar puanlarından “*yüksek*”tir. Elde edilen bulgu ilköğretim mezunu olan katılımcıların kişisel uyumsuzluklar yaşadıklarını göstermektedir. Aile ve arkadaş çevresinde seyahate ilginin ve katılımın olmaması, bireyin turizm deneyimi yoksunluğu, kalıp yargıları, sosyal ve kültürel ilişkiler içerisine girmeme/girememesi uyumsuzluğa yol açan sebepler olarak görülebilir.

Katılımcıların “*Zaman ve Maliyet*” kısıtlaması puanları “*Eğitim Düzeyi*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Sarı (2002:378) eğitim düzeyinin geliri belirleyen önemli faktörlerden biri olduğunu ifade etmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe elde edilen gelirin artması, dolayısıyla turizme ayrılan payın da artması beklenebilecek bir sonuçtur. Bu bakış açısıyla eğitim düzeyi yüksek bireylerin/kadınların seyahate çıkmalarında maddi durumun kısıtlayıcı bir etken olmaktan uzaklaşacağı söylenebilir. Ancak elde edilen bulgu tüm eğitim düzeylerinde zamansızlık, ailevi sorumluluklar ve seyahatin maliyetlerinin eğitim düzeyi fark etmeksizin anlamlı farklılık taşımadığını göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre katılımcıların “*İçsel Kısıtlamalar*” puanları “*Aylık Net Gelir*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Aylık net geliri “*2.500 TL ve Altı*” olanların “*İçsel Kısıtlamalar*” puanları diğer tüm gelir düzeylerinde olanların “*İçsel Kısıtlamalar*” puanlarından “*yüksek*”tir. Hudson (2000:363), kadınların içsel kısıtlamalarının erkeklerden yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu bilgiye ek olarak araştırmadan elde edilen bulgu kadın katılımcılar içerisindeki en düşük gelir grubuna dâhil olanların gerek psikolojik gerekse bilişsel yetenekler açısından sosyal yaşamlarında içsel kısıtlamalarının çok daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu durum gelir düzeyi en düşük gruba dâhil olan kadın katılımcıların boş zaman tercihlerini beraberinde de sosyal bir olay olan turizme katılımlarını daha çok kısıtlaması anlamı taşımaktadır. Özellikle seyahatlerin riskli olduğu algıları, ilgi alanları içerisinde seyahat ve turizmin olmaması ya da sağlık problemleri yalnız başına seyahatlerini kısıtlayabilmektedir.

Katılımcıların “*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*” kısıtlaması puanları “*Aylık Net Gelir*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Aylık net geliri “*2.500 TL ve Altı*” olanların “*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*” kısıtlaması puanları diğer gelir düzeyinde olanların “*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*” kısıtlaması puanlarından “*yüksek*”tir. Aylık net geliri “*2.501-5.000 TL Arası*” olanların “*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*” kısıtlaması puanları da geliri “*7.501 TL ve Üzeri*” olanların “*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*” kısıtlaması puanlarından “*Yüksek*”tir. Elde edilen bulgular, aylık net geliri alt gruplarda olan kadın katılımcıların; destinasyonları bilmemeleri, uzak olduğunu düşünmeleri, yalnız başına gidilebilecek yerler olmadığı biçimindeki algıları, erişim noksanlıkları vb. etkenler nedeniyle yapısal kısıtlara daha yüksek düzeyde sahip olduklarını ve yalnız seyahat etmelerinde kısıtlamalar oluşturduğunu göstermektedir. Bu durumda kadınların gelir düzeyi yükseldikçe yurtiçi turizm faaliyetlerine katılımlarının artacağı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise katılımcıların “*Zaman ve Maliyet*” kısıtlaması puanlarının “*Aylık Net Gelir*” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermesidir. Aylık net geliri “*2.500 TL ve altı*” olanların “*Zaman ve Maliyet*” kısıtlaması puanları, diğer gelir düzeylerinde olanların puanlarından “*yüksek*”tir. Aylık net geliri “*2.501-5.000 TL arası*” olanların “*Zaman ve Maliyet*” kısıtlaması puanları da geliri “*7.501 ve Üzeri*” olanlardan yüksektir. Elde edilen bulgular, aylık net geliri en yüksek düzeyde (7.501 TL ve üzeri) olan katılımcıların gerek seyahat masrafları gerekse turistik faaliyetlerin bütçelerinde yarattığı maliyet kalemlerinden dolayı bir seyahat kısıtı

yaşamadıklarını ya da daha düşük düzeyde yaşabileceklerini göstermektedir. Satın alım güçleri görece yüksek olan katılımcılar zamansal açıdan ve aileye ilişkin sorumluluklardan dolayı gelir düzeyi düşük olan katılımcılara göre yapısal kısıtlamalardan daha uzaktır denebilir. Ayrıca gelir düzeyi arttıkça turizm faaliyetlerine katılım artmaktadır çıkarımı yapılabilir.

Katılımcıların, "Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri" kısıtlaması puanları "Aylık Net Gelir" değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Aylık net geliri "2.500 TL ve altı" olanların "Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri" kısıtlaması puanları diğer gelir düzeylerinde olanların "Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri" kısıtlaması puanlarından yüksektir. Yurtdışına seyahatin yurtiçi seyahatlere kıyasla görece pahalı olması, gelir düzeyi düşük olan katılımcıların satın alım güçlerinin yetersizliğinden dolayı yapısal kısıtlar yaratmakta ve yurtdışına seyahate gitmelerinin önünde aşılması zor bir engel oluşturmaktadır. Buradan hareketle kadınların gelir düzeyinin yükselmesi ile yurtdışına seyahatlere katılımlarının artacağı söylenebilir.

Katılımcıların "Kişilerarası Kısıtlamalar" puanları "Aylık Net Gelir" değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Aylık net geliri "2.500 TL ve Altı" olanların "Kişilerarası Kısıtlamalar" puanları, diğer gelir düzeylerinde olanların "Kişilerarası Kısıtlamalar" puanlarından yüksektir. Gelir düzeyinin kadınların sosyal ve kültürel aktivitelere ilgi göstermelerinde ve katılımlarında önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Etnik köken değişkenine göre, "Türk" etnik kökeninden olanların "İçsel Kısıtlamalar", "Kişilerarası Kısıtlamalar", "Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri" ve "Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri" kısıtlaması puanları "Diğer" etnik kökenlerden olanların puanlarından "düşük"; "Zaman ve Maliyet" kısıtlaması puanları ise "Diğer" etnik kökenlerden olanların puanlarından "yüksek" bulunmuştur. Türk etnik kökeninden olanların; içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlamaları (para ve zaman hariç) daha düşük düzeyde algıladıkları tespit edilmiştir. Türk kadınlarının seyahate katılımları boş zaman yaratabilmelerine ve harcanabilir gelirlerinden pay ayırabilmelerine bağlıdır. Diğer etnik kökenden olan kadın katılımcıların yapısal kısıtlamalar içerisinde yer alan zaman/maliyet boyutunu (seyahatin pahalı olması, turistik faaliyetlerin pahalı olması, vakitlerinin olmaması...) kapsayan ifadelere daha düşük düzeyde katılmaları, turizme katılımlarında öncelikle içsel ve kişilerarası kısıtlamaları aşmaları gerektiğini göstermektedir.

Medeni durum değişkenine göre, "Evli" olanların "Kişilerarası Kısıtlamalar" puanları "Bekâr" olanlardan daha "düşük" bulunmuştur. Elde edilen bulgu evli katılımcıların; arkadaş bulamama gibi bir sorun yaşamadıklarını ve evli olmanın kişilerarası kısıtlamalar yaratmadığını göstermektedir. Bu duruma; Türk toplumunda ailece seyahatin daha çok tercih edilmesi, sosyal ve kültürel ilişki ve etkileşim ortamları içerisinde "evli" olmanın getirdiği avantajlarla (genişleyen akraba ve arkadaş çevresi) hareket edilmesinden dolayı kişilerarası ilişkiler açısından bir kısıt olarak görülmediği gerekçe olarak ifade edilebilir. Ancak elde edilen bulgu yalnız başına seyahat açısından uyumsuzluk yaşamalarında etki yaratabilir. Katılımcıların; "İçsel Kısıtlamalar", "Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri", "Zaman ve Maliyet", "Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri" puanları "Medeni Durum" değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise "Çocuk Sahibi Olanların" "Kişilerarası Kısıtlamalar" puanlarının, "Çocuk Sahibi Olmayanlar"dan "düşük" olmasıdır. Elde edilen sonuç Türk toplumunun ataerkil yapısı ve çocuklu kadına yüklenen annelik rolü göz önüne alındığında şaşırtıcıdır. Toplumsal kodlarla şekillenen söz konusu rol, Türk toplumunda ataerkilliğe ilişkin sınırlandırmalar ve bunu 'doğal' gibi göstermenin meşru altyapısını yapmaktadır (Dudu Karaman ve Doğan, 2018:1977). Elde edilen sonuç; Türk toplumunda kadının çalışma hayatı içerisinde bulunmasına bağlı iş seyahatlerine yalnız çıkmasından, kadının annelik rolüne yüklenen anlamlarda yaşanan değişim ve dönüşümlerden kaynaklandığı söylenebilir. Katılımcıların; "İçsel Kısıtlamalar", "Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri", "Zaman ve Maliyet", "Yurtdışı

Destinasyon Nitelikleri" puanları "*Çocuk Sahipliği*" değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu makale, kadın turist deneyimine ilişkin literatüre katkıda bulunmakta ve bunları genişletmektedir. Çalışma kapsamında belirlenen amaç doğrultusunda kadınların yalnız seyahat etmelerinde HBZKT'nin etkileri belirlenmek istenmiştir. YBSKÖ'nin güvenilirlik ve geçerlik analizleri 862 kişi (501 kadın ve 361 erkek) üzerinden yapılmış, ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.902$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Bu bağlamda ölçeğin kadın erkek ayrımı yapmaksızın herkes üzerinde uygulanabileceğini belirtmek gerekmektedir. Çalışmada verilen araştırma bulguları kadın katılımcılarla sınırlandırılmıştır.

Teori kapsamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; "*İçsel Kısıtlamalar*" ortalamasının, bir diğer ifadeyle "*İçsel Kısıtlamalar*"ın etkisinin "*Zayıf*" ($2,568\pm 0,968$) olması, katılımcıların seyahate katılma isteğinde içsel olarak sorun olmadığı, dolayısıyla motivasyon olarak kendilerini seyahate hazır hissettikleri söylenebilir. Turizmin gerçekleşebilmesi için turistik tüketicilerin yeterli zamana ve satın alma gücüne sahip olması gerekmektedir. "*Zaman ve maliyet*" boyutunun "*orta*" ($3,089\pm 0,997$) düzeyde olduğu dikkate alındığında, katılımcıların zaman ve maliyete duyarlı olduğu ve zaman ve gelire sahip olan kişilerin yalnız seyahat etme isteklerinin de arttığı söylenebilir. Dolayısıyla, kadınların yeterli boş zamana ve gelire sahip olmalarının sağlanmasıyla seyahat hareketlerinde artış olması beklenebilecek bir durumdur. Özellikle eğitim seviyesinin artmasıyla yurtdışı destinasyonlarının tercih edilme düzeyinin artması arasında anlamlı bir ilişkinin olması kadınların seyahat tercihleri üzerinde eğitim düzeyinin önemini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular arasında; "*yaş*" değişkenine göre katılımcıların "*zaman ve maliyet*" kısıtlamaları dışında kalan diğer boyutlarda puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermemektedir. Bir diğer elde edilen sonuca göre "*bekâr*" katılımcılar ile "*çocuğu olmayan*" katılımcıların "*içsel kısıtlar*" puan ortalamaları "*evli*" katılımcılar ile "*çocuğu olan*" katılımcılardan daha düşüktür. Bekâr ve/veya çocuğu olmayan kadınların psikolojik, fiziksel (sağlık açısından) ve bilişsel olarak daha düşük düzeyde kısıta sahip olmaları, boş zaman tercihlerinde daha esnek olabildiklerini, dolayısıyla seyahate çıkmada daha rahat davranabileceklerini göstermektedir. Bir diğer ifadeyle yüksek özgüven, referans grupların tutum ve davranışlarının cesaret verici etkisi, rahat olma seyahate katılımı desteklemektedir (Wilson ve Little, 2005:58). Ataerkil toplum yapısı, kadınların evlilik sözleşmesi ile eve bağlanması, evli bir kadın olma, anne olmanın toplumdaki karşılığı gibi kültürel olarak inşa edilen kimlikler boş zaman tercihlerini etkileyen faktörler olarak içsel kısıtları güçlendirmektedir (Swain, 1995: 258-259). Bireydeki öz güven eksikliği, örnek alınan grubun tutum ve davranışları, endişe, korku gibi hisler de boş zaman tercihlerini dolayısıyla seyahat ve turizme katılma tercihlerini kısıtlamaktadır.

Katılımcılardan "*Türk*" etnik kökeninden olanların "*Diğer*" etnik kökenlerden olanlara göre; "*Zaman ve Maliyet*" boyutu puan ortalamaları yüksek iken, "*Kişilerarası Kısıtlamalar*", "*İçsel Kısıtlamalar*", "*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*", "*Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri*" boyutları düşük bulunmuştur. Elde edilen bulgu, Türk etnik kökeninden kadın katılımcıların (n=436) parasal, zamansal kısıtlar ve/veya aile sorumlulukları nedeniyle seyahate katılım fırsatlarını diğer etnik kökenden olan katılımcılara göre daha düşük düzeyde elde edebildiğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise aylık net geliri "*2.500 TL ve Altı*" (n=199) olan katılımcıların, bu miktarın üzerinde aylık geliri olan katılımcılara göre "*İçsel Kısıtlamalar*", "*Yurtiçi Destinasyon Nitelikleri*", "*Zaman ve Maliyet*", "*Yurtdışı Destinasyon Nitelikleri*" ve "*Kişilerarası Kısıtlamalar*" boyutlarının ortalama puanlarının daha yüksek olmasıdır. Bu durum

gelirin seyahate katılımdaki önemini tekrar göstermekte ve desteklemektedir. Çalışmalar evli çiftler ile daha yüksek gelir arasında bir bağlantı olduğunu gösterse de evliliğin ekonomik bir avantaj olarak ne dereceye kadar etkili olduğu noktasında da boşluklar bulunduğu belirtilmektedir (Watson ve McLanahan, 2011:482-517).

Kadınların yalnız başına seyahat etmesini engelleyen kısıtlayıcıları ortadan kaldırmak ve yalnız seyahatlerini artırarak turizme daha fazla katılımlarını sağlamak amacıyla konu ile ilgili karar alıcılara, destinasyon yöneticilerine ve akademisyenlere aşağıdakiler önerilebilir;

➤ Önemli bir seyahat kısıtlayıcısı olarak “Zaman ve Maliyet” faktörü göz önünde bulundurulduğunda; maliyeti azaltarak seyahat hareketlerindeki artışı sağlamak amacıyla, yerel yönetimlerin ve karar alıcıların iş birliğiyle yalnız başına turizme katılan kadınlara indirimli seyahat hizmeti sağlanmalı,

➤ Yalnız seyahat eden kadın gezginlere yönelik müze kart benzeri bir seyahat kartı uygulaması ile gittikleri birçok destinasyonda ücretsiz ya da indirimli hizmetlerden yararlanma fırsatı sunulmalı,

➤ Kadınların satın alma gücünü artırmak amacıyla daha fazla iş gücüne katılımı sağlanmalı ve kadınların boş zamanlarını verimli kullanabilmeleri ve sosyalleşerek toplumda güçlenmeleri için kadın çalışanlara yönelik yasal düzenlemeler yapılarak, ek ücret ödemesi yapılmalı,

➤ Destinasyonlara daha fazla kadın gezgin çekebilmek ve kadın gezginlerin de seyahate “güvenle” katılımlarının sağlanması amacıyla, destinasyon yöneticileri “kadın dostu destinasyon” imajı sağlayarak kadın gezginlere yönelik yeni pazarlama arayışları geliştirmeli,

➤ Yeterli zamanı ve parası olmayan kadın gezginlerin turizme katılımını sağlamak amacıyla yerel yönetimler ve politika belirleyiciler tarafından yalnız seyahat eden kadınlara yönelik belirli aralıklarla “hediye tatil çekilişleri” yapılmalı,

➤ Kadın çalışanları motive etmek ve seyahat hareketlerine katılımını sağlamak amacıyla politika belirleyiciler ve karar alıcılar tarafından işverene destek sağlanmalı, bu sayede de birçok işletme her yıl kadın çalışanlarına ücretsiz tatil hakkı sunmalı,

➤ Yalnız kadın gezginlere yönelik dernek, vakıf, kurum ve kuruluş sayıları artırılmalı,

➤ Yalnız seyahat eden kadınların seyahat kısıtlarını ortadan kaldırmak ya da azaltmak amacıyla turizmin tüm paydaşları arasında koordinasyon ve iş birliği sağlanmalı,

➤ Gelişmiş ülkelerdeki kadın seyahatleri üzerine yapılan araştırmalar, politika ve stratejiler örnek alınmalı, Türkiye’deki gerekli çalışma ve planlamalar bu ülkeler ile kıyaslanarak yapılmalı,

➤ Yalnız seyahat eden kadınların korku ve şüphelerini ortadan kaldırmak amacıyla destinasyon güvenliğini artırıcı önlemler alınarak destinasyon denetimleri artırılmalı,

➤ Kadınlara yönelik yurt dışı seyahatlerin artırılması için vize işlemlerinin kolaylaştırılması sağlanmalı,

➤ Kadınların seyahate katılımı konusunda toplumdaki eşitsizlik algısını ortadan kaldırmak amacıyla “gezgin kadın/turist kadın” konulu eğitimlerin ve akademik çalışmaların sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aslantürk, E. ve Unur, K. (2019). Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(3): 493-514.

Brown, M. (2015). Visa Global Travel Intentions Study Executive Summary 2015 [Online]. <https://www.visa.co.nz/content/dam/VCOM/regional/ap/australia/global-elements/Documents/research-and-trends-visa-global-travel-intentions-2015.pdf> [Erişim Tarihi: 29.12.2021].

- Brown, L. and Osman, H. (2017). The Female Tourist Experience in Egypt as an Islamic Destination, *Annals of Tourism Research*, 63: 12–22.
- Carvalho, G., Baptista, M. M. and Costa, C. (2014). Women Travelling Alone: Prospects on Gender and Tourism Experiences, *Revista Turismo & Desenvolvimento*, 21(22): 31-32.
- Chiang, C. Y. and Jogaratnam, G. (2006). Why do Women Travel Solo for Purposes of Leisure?, *Journal of Vacation Marketing*, 12(1): 59–70.
- Crawford, D. W. and Godbey, G. (1987). Reconceptualizing Barriers to Family Leisure, *Leisure Sciences*, 9(2): 119-127.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L. and Godbey, G. (1991). A Hierarchical Model of Leisure Constraints, *Leisure Sciences*, 13(4): 309-320.
- Çağıl, G. ve Ayvar, B. (2019). Türkiye'de Endüstri Mühendisliği Bilinirlik Araştırması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(42): 195-225.
- Dudu Karaman, E. ve Doğan, N. (2018). Annelik Rolü Üzerine: Kadının "Annelik" Kimliği Üzerinden Tahakküm Altına Alınması, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2): 1475-1496.
- Heimtun, B. and Abelsen, B. (2013). Singles and Solo Travel: Gender and Type of Holiday, *Tourism Culture & Communication*, 13(3): 161-147.
- Henderson, K. A. and Allen, K. R. (1991). The Ethic of Care: Leisure Possibilities and Constraints for Women, *Loisir et Société/Society and Leisure*, 14(1): 97-113.
- Hudson, S. (2000). The Segmentation of Potential Tourists: Constraint Differences between Men and Women, *Journal of Travel Research*, 38(4): 363–368.
- Jackson, E. L. (1988). Leisure Constraints: A Survey of Past Research, *Leisure Sciences*, 10(3): 203-215.
- Jackson, E. L., Crawford, D. W. and Godbey, G. (1993). Negotiation of Leisure Constraints, *Leisure Sciences*, 15(1): 1-11.
- Jordan, F. and Aitchison, C. (2008). Tourism and the Sexualisation of the Gaze: Solo Female Tourists' Experiences of Gendered Power, Surveillance and Embodiment, *Leisure Studies*, 27(3): 329-349.
- Kaba, B. ve Emekli, G. (2018). Turizmde Yükselen Bir Eğilim: Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler (Türkiye Örneği), *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2): 111-126.
- Khan, M. J., Chelliah, S. and Ahmed, S. (2017). Factors Influencing Destination Image and Visit Intention among Young Women Travellers: Role of Travel Motivation, Perceived Risks, and Travel Constraints, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 22(11): 1139-1155.
- Mcnamara, K., E. and Prideaux, B. (2010). A Typology of Solo Independent Women Travellers, *International Journal of Tourism Research*, 12(3): 253-264.
- Mehmetoglu, M., Dann, G. M. S. and Larsen, S. (2001). Solitary Travellers in the Norwegian Lofoten Islands: Why Do People Travel on Their Own?, *Scandinavian*, 1(1): 19-37.
- Moal, G., M. (2020). The Travel Constraints Faced by Retired Travelers in The 21st, *Journal of Consumer Marketing*, 38(1): 69-77.
- Nyaupane, G. P. and Andereck, K. L. (2008). Understanding Travel Constraints: Application and Extension of a Leisure Constraints Model, *Journal of Travel Research*, 46(4): 433-439.

- Orakani, S. N., Smith, K. and Weaver, A. (2021). Reframing The Experiences of Travellers with Mobility Impairments: Enhancing The Leisure Constraints Model, *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47: 84-92.
- Osman, H., Brown, L. and Phung, T. M. T. (2020). The Travel Motivations and Experiences of Female Vietnamese Solo Travellers, *Tourist Studies*, 20(2): 248-267.
- Sarı, R. (2002). Kazançlar ve Eğitim İlişkisi: İl Bazında Yeni Veri Tabanı ile Kanıt, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 29(3-4): 367-380.
- Seow, D. and Brown, L. (2018). The Solo Female Asian Tourist, *Current Issues in Tourism*, 21(10): 1187-1206.
- Shaw, S. M. (2001). Conceptualizing Resistance: Women's Leisure as Political Practice, *Journal of Leisure Research*, 33(2): 186-201.
- Smardon, R., C. (2009). Urban Recreation Park Sustainability in an Asian Context, *International Journal of Applied Environmental Sciences*, 4(2), 189-198.
- Swain, M. B. (1995). Gender in Tourism, *Annals of Tourism Research*, 22(2): 247-266.
- Thomas, T. K. and Mura, P. (2019). The 'Normality of Unsafety'- Foreign Solo Female Travellers in India, *Tourism Recreation Research*, 44(1): 33-40.
- Valaja, E. (2018). *Solo Female Travellers' Risk Perceptions and Risk Reduction Strategies - As Expressed in Online Travel Blog Narratives*, Unpublished Master's Thesis, Lund University, Lund, Sweden.
- Watson, T. and McLanahan, S. (2011). Marriage Meets the Joneses: Relative Income, Identity, and Marital Status, *Journal of Human Resources*, 46(3): 482-517.
- Wilson, E. C. (2004). *A 'Journey of Her Own'?: The Impact of Constraints on Women's Solo Travel*, Unpublished PhD Thesis, Griffith University, Southport, Australia.
- Wilson, E. and Harris, C. (2006). Meaningful Travel: Women, Independent Travel and the Search for Self and Meaning, *Tourism*, 54(2): 161-172.
- Wilson, E. and Little, D. E. (2005). A "Relative Escape"? The Impact of Constraints on Women Who Travel Solo, *Tourism Review International*, 9: 155-175.
- Wu, L., Zhang, J. and Fujiwara, A. (2011). Representing Tourists' Heterogeneous Choices of Destination and Travel Party with an Integrated Latent Class and Nested Logit Model, *Tourism Management*, 32: 1407-1413.
- Xie, Z. (2019). *Asian Female Solo Travellers*, Unpublished Master's Thesis, Auckland University of Technology, Auckland, New Zealand.
- Yang, E. C., L., Khoo-Lattimore, C. and Arcodia, C. (2018a). Constructing Space and Self through Risk Taking: A Case of Asian Solo Female Travelers, *Journal of Travel Research*, 57(2): 260-272.
- Yang, E. C. L., Khoo-Lattimore, C. and Arcodia, C. (2018b). Power and Empowerment: How Asian Solo Female Travellers Perceive and Negotiate Risks, *Tourism Management*, 68: 32-45.